

20.5.2009

Yksityisten alojen työeläkejärjestelmän vakavaraisuussäntelyn uudistamista selvittävä työryhmä

Asettaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö on tänään asettanut sekä laaja-alaisen että asiantuntijatyöryhmän, joiden tehtävänä on selvittää yksityisten alojen työeläkejärjestelmän vakavaraisuussäntelyn uudistamistarpeet ottaen huomioon syksyllä 2008 alkanut finanssi- ja talouskriisi ja valmistella toimeksiannossa todettujen tehtävien edellyttämät esitykset ministeriölle.

Toimikausi

1.6.2009 - 31.3.2010

Tausta

Yksityisen sektorin työeläkevarojen sijoittamista koskevaa lainsäädäntöä on laajasti uudistettu vuoden 2007 alusta voimaan tulleilla lainmuutoksilla (lait 1114/2006 – 1128/2006). Uudistusten tavoitteena oli parantaa eläkelaitosten mahdollisuuksia sijoitustuottojen kasvatamiseen ja siten vastaisten eläkemaksujen korotustarpeen alentamiseen. Uudistuksilla pyrittiin myös tehostamaan eläkelaitosten valvontaa ja ohjausta. Uudistukset olivat jatkoa 1990-luvun puolivälissä tehdyille yksityisen sektorin työeläkevarojen sijoittamisedellytysten parantamiseen tähdänneille uudistuksille.

Vuoden 2007 uudistukseen liittyi uusi laki eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja vastuuvelan kattamisesta (1114/2006). Laki mahdollistaa eläkelaitosten sijoittamiseen liittyvien riskien aikaisempaa täsmällisemmän huomioon ottamisen. Vakavaraisuusrajaa laskettaessa sijoitukset jaetaan ryhmiin niiden todellisen riskin mukaan, ja vakavaraisuusraja lasketaan sijoitusten riskejä kuvaavien arvojen avulla. Samassa yhteydessä työntekijän eläkelakiin (395/2006) lisättiin uusi säännös osaketuottosidonnaisesta lisävakuutusvastuusta, jolloin 10 prosenttia eläkelaitosten vastuuvelasta tai eläkevastuusta perustuu eläkelaitosten noteerattujen osakesijoitusten keskituottoon. Säännös merkitsee, että viiden vuoden siirtymäajan jälkeen 10 prosenttia eläkelaitoksen vastuuvelasta tai eläkevastuusta perustuu eläkelaitosten noteerattujen osakesijoitusten keskituottoon. Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan säännöksen toimivuutta seurataan ja mahdollisista lisätoimista päätetään siirtymäaikana.

Kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden epävakauden vuoksi hallitus antoi 17.10. 2008 hallituksen esityksen laeiksi lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavien eläkelaitosten sijoitustoimintaa ja vakavaraisuutta koskevien säännösten muuttamisesta (HE 180/2008 vp). Laki on vahvistettu 19.12.2008 ja se astui voimaan 22.12.2008. Laki muuttaa yksityisen sektorin eläkelaitosten sijoitustoimintaa ja vakavaraisuutta koskevien säännösten muuttamista väliaikaisesti vuoden 2010 loppuun. Lain tarkoituksena on, ettei eläkelaitosten tarvitsisi myydä muun muassa suomalaisia osakeomistuksiaan epäedullisessa markkinatilanteessa. Tähän pyritään siten, että osaketuottosidonnaisen vastuuvelan 10 prosentin määrään siirtymistä aikaistetaan vuodesta 2012 vuoteen 2008, eläkerahastoja täydennetään vuoden 2008 osalta vain rahastokoron kolmen prosentin verran ja vastuuvelkaan sisältyvästä ta-sausvastuusta rinnastettaisiin toimintapääomaan eläkelaitosten vakavaraisuutta määritettäessä.

Sijoitussääntelyn uudistuksen vaikutuksista työeläkelaitosten sijoitustoimintaan on Vakuutusvalvontavirasto tehnyt selvityksen sosiaali- ja terveysministeriölle (Dnro2/001/2008). Työeläkkeiden rahoitusta ja sen riskien hallintaa on selvitetty myös sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamassa hankkeessa (Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2008:19).

Tavoitteet

Vuoden 2007 alussa toteutetusta eläkevarojen sijoitustoimintaa koskevasta sääntelystä uudistamisesta on ehditty saada jonkin verran kokemuksia. Samaan aikaan sijoitusmarkkinat ovat muuttuneet nopeasti ja sijoitustoiminnan instrumentit ovat uudistuneet ja monimutkaistuneet. Nopeasta muutoksesta johtuen myös työeläkevarojen sijoittamista koskevan sääntelyn kehittämistarpeita on syytä arvioida aiemmin kaavailtua nopeammassa aikataulussa.

Selvitystyön tavoitteena on, että eläkelaitosten sijoittamista koskevat säännökset tukevat työeläkemaksun pitkän aikavälin korotustarpeen pitämistä mahdollisimman alhaisena. Toisaalta säännösten tulisi estää liiallinen riskinotto ja toisaalta välttää se, että säännöksillä ei tarpeettomasti rajoiteta työeläkelaitosten riskinottoa kykyä epäedullisissakaan olosuhteissa. Tähän liittyen on arvioitava, sisältyykö vakavaraisuussääntelyn ohjaamaan riskinottorajaan rahoitusmarkkinoiden suhdannevaihtelua myötäilevää syklisyyttä ja kuinka myötäsyklisyyttä voidaan välttää.

Finanssikriisin kestosta ja sen vaikutuksista talouden kehitykseen ei ole varmaa tietoa. Työryhmätyössä tulee arvioida väliaikaisen lain vaikutuksia, voimassaoloajan päättymisen seurauksia ja mahdollisia muutostarpeita. Tavoitteena on joustava siirtyminen pysyvän lain-säädännön mukaiseen tilaan.

Monimutkaistuvat sijoitusmarkkinat edellyttävät sijoitusmarkkinoilta toimivilta, mutta myös valvonnalta vahvaa osaamista asianmukaisia ja riittävän läpinäkyviä menettelytapoja. Tavoitteena on myös arvioida ns. hedge-rahastojen valvontakysymyksiä. Näiden tavoitteiden kannalta on arvioitava työeläkesijoittamisen valvontakäytäntöjen mahdollisia kehittämistarpeita.

Tehtävä

Laaja-alaisen työryhmän tehtävänä on:

- 1) Arvioida erityisesti sijoitusmarkkinoilla tapahtuneita muutoksia ja niiden vaikutuksia sijoitustoiminnan sääntelyyn
- 2) Arvioida asiantuntijatyöryhmän valmistelemat ehdotukset eläketurvan rahoituksen kestävyys ja kansantaloudellisten vaikutusten näkökulmista.

Asiantuntijatyöryhmän tehtävänä on:

- 1) Selvittää työeläkelaitosten vakavaraisuusmekanismien ja vastuuvelan kattamista koskevan sääntelyn muutostarpeet.
- 2) Arvioida eläkelaitosten sijoitustoimintaa ja vakavaraisuutta koskevan määräaikaisen lainsäädännön vaikutuksia ja voimassaoloajan päättymisen seurauksia ja tehdä tarvittavat muutosehdotukset.
- 3) Selvittää työeläkelaitosten sijoittamisen valvontakäytäntöjen mahdollisia kehittämistarpeita.

Asiantuntijatyöryhmä valmistelee ehdotuksen yksityisen sektorin työeläkejärjestelmää kos-

kevan sääntelyn uudistamiseksi. Työryhmä toimii eri valmistelukokoonpanoissa ottaen huomioon käsiteltäviin asioihin liittyvät esteellisyysnäkökohdat. Työryhmän tulee esittää lainsäädäntöä koskevat ehdotuksensa hallituksen esityksen muodossa.

Organisointi

Laaja-alainen työryhmä:

Puheenjohtaja Antero Kiviniemi, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö
Varapuheenjohtaja Heli Backman, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö

Jäsenet:

Leena Väänänen, ylittemaatikko, sosiaali- ja terveysministeriö
Tuulia Hakola-Uusitalo, finanssineuvos, valtiovarainministeriö
Hely Salomaa, osastopäällikkö, Finanssivalvonta
Eva Liljeblom, professori, Svenska handelshögskolan
Pertti Pyllkkönen, vanhempi ekonomisti, Suomen Pankki
Eugen Koev, tutkimuspäällikkö, Akava
Vesa Rantahalvari, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Ville Kopra, ekonomisti, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
Seppo Nevalainen, ekonomisti, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
Maire Lumiaho, lakimies, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Risto Suominen, johtaja, Suomen Yrittäjät ry

Pysyvät asiantuntijat:

Esa Swanljung, toimitusjohtaja, Työeläkevakuuttajat Tela
Jukka Rantala, toimitusjohtaja, Eläketurvakeskus
Hilkka Häkkinä, puheenjohtaja, Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry
Tarmo Valkonen, tutkimusjohtaja, Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA
Reija Lilja, tutkimusjohtaja, Palkansaajien tutkimuslaitos
Pasi Holm, toimitusjohtaja, Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos PTT

Sihteerit:

pääsihteeri: Mikko Huimala, asianajaja,
sihteeri: Harri Isokorpi, matemaatikko, sosiaali- ja terveysministeriö

Asiantuntijatyöryhmä:

Puheenjohtaja Lauri Koivusalo, varatuomari
Varapuheenjohtaja Antero Kiviniemi, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö

Jäsenet:

Leena Väänänen, ylittemaatikko, sosiaali- ja terveysministeriö
Heli Backman, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö
Pirjo Moilanen, matemaatikko, sosiaali- ja terveysministeriö
Tuulia Hakola-Uusitalo, finanssineuvos, valtiovarainministeriö
Jukka Vesala, osastopäällikkö, Finanssivalvonta
Hely Salomaa, osastopäällikkö, Finanssivalvonta
Vesa Rantahalvari, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Markku Salomaa, johtaja, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK
Pertti Pyllkkönen, vanhempi ekonomisti, Suomen Pankki
Jukka Rantala, toimitusjohtaja, Eläketurvakeskus
Hanna Hiidenpalo, johtaja, Työeläkevakuuttajat TELA
Pasi Mustonen, aktuaarijohtaja, Työeläkevakuuttajat TELA
Jaakko Tuomikoski, varatoimitusjohtaja, Työeläkevakuuttajat TELA

Sihteerit:

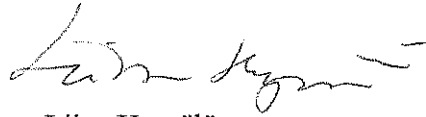
pääsihteeri Mikko Huimala, asianajaja,

sihteeri Harri Isokorpi, matemaatikko, sosiaali- ja terveysministeriö

Kustannukset ja rahoitus

Työryhmille palkataan pääsihteeri. Työryhmien tavanomaiset menot maksetaan momentilta 33.01.01. Työryhmät voivat tehdä tarvitsemiaan selvityksiä ja tutkimuksia ja käyttää apunaan asiantuntijoita. Niihin liittyvistä kustannuksista sovitaan erikseen. Työryhmien työskentelystä ei makseta kokouspalkkioita.

Sosiaali- ja terveysministeri

Liisa Hyssälä

Osastopäällikkö, ylijohtaja

Tarmo Pukkila

LIITTEET

Työeläkejärjestelmän kehittäminen hallituksen esityksen HE 180/2008 vp toteutumisen jälkeen

JAKELU

Päätöksessä mainitut

TIEDOKSI

Peruspalveluministeri Paula Risikko
Kansliapäällikkö Kari Välimäki
Valtiosihteeri Terttu Savolainen
Valtiosihteeri Ilkka Oksala
Erityisavustaja Marja Tallavaara
Erityisavustaja Anna Manner-Raappana
STM/Vie
STM/HAO
STM/VAO
STM/TSO
STM/TAO
STM/THO
Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
Tasa-arvovaltuutetun toimisto
STM/HARE
STM/Kirjaamo